

Κανείς δὲν βγαίνει μασκαρᾶς νὰ μᾶς διασκεδάσῃ, κί' ὁ Καλλιγᾶς εὐρίσκεται πολὺ συλλογισμένος, τὴν ἀνθρωπιά του ὁ καθεὶς φοβάται μήπως χάσῃ, καὶ μένει μὲ τὴ μούρη του κατευχαριστημένος. Καὶ νύκτα μέρα στέκονται ἡ μάσκαις κρεμασμέναις, ἀλλὰ κί' αὐταῖς σοῦ φαίνονται πῶς εἶνε λυπημέναις.

Σαλόνια δὲν ἀνοίγουνε, τὰ φῶτα δὲν ἀνάβουν, καὶ μαραμμένα φαίνονται ῥοδοπλασμένα κάλλη· θαρρεῖς πῶς ὅλοι οἱ Ῥωμηοὶ τὰ σάββανά των ῥάβουν, καὶ κλαῖν' τὴ μαύρη μοῖρά των καὶ τὸ πολὺ των χάλι. Θαρρεῖς πῶς ὅλοι οἱ ἄστοι τῆς φίλης πρωτευούσης φιλοσοφοῦν καὶ σκέπτονται περὶ ζωῆς μελλούσης.

Τί εἶνε τοῦτο τὸ κακὸ ποῦ ἦλθε καὶ σ' ἐμᾶς; ποῦ εἶνε τὰ τραγούδια μας, ἡ τρέλλαις καὶ τὰ γέλοια; ἐγὼ θαρρῶ πῶς ἔφθασε Μεγάλῃ ἐξδομάς, καὶ θὰ μᾶς ψάλλῃ ὁ παπᾶς τὰ δώδεκα Βαγγέλια. Ἐμπρὸς λοιπὸν, ζωντάνεψε καὶ πήδησε, Ἀθήνα, κί' ἡ κάθε μιὰ σου γειτονιά ἄς λάμψῃ μὲ βρετσίνα.

Κουράγιο, μασκαράδες μου, ἵστους δρόμους μας φανῆτε, κανέναν ἀμασκάρευτος κί' ἐφέτος ἄς μὴ μείνῃ· τί διάβολο! μήπως καὶ σεῖς ἀλήθεια καρτερεῖτε αὐτὸ τὸ ἰσοζύγιον μιὰ καὶ καλὴ νὰ γίνῃ; Κουράγιοι, μασκαράδες μου, γιὰ φόρους μὴ σᾶς μέλει... μὰ κλαῖτε σεῖς; ... κλαψίματα ἡ Ἀποκρὰ δὲν θέλει.

Σουρῆς.

ΑΙ ΑΘΗΝΑΙ ΑΠΟΚΑΛΥΠΤΟΜΕΝΑΙ

ΕΤΑΙΡΙΑ ΤΗΣ ΥΠΕΙΝΗΣ

ΕΚΘΕΣΙΣ Β' ΤΗΣ ΕΠΙ ΤΗΣ ΚΑΘΑΡΙΟΤΗΤΟΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

(Ἀνεγνώσθη τὴν 2 Φεβρουαρίου 1883)

(Συνέχεια ἴδε ἀριθ. 420)

Α.

Εἰπούσα ἐν ἀρχῇ ἡ ἐπιτροπὴ ὅτι δὲν εὔρε κατά τὸ βόρειον τμήμα τῆς πόλεως τερατώδη φαινόμενα, ὅπως εἰς τὸ νότιον, οὐδόλως ἀπέκλεισε τοὺς μεγάλους ὑπαιθρίους ἀποπάτους· διότι, ἐξ ὧν εἶδε, οὗτοι οὐδὲ κατὰ μικρὸν δύνανται νὰ ἀναχθῶσιν εἰς τὰ τερατώδη φαινόμενα· εἶνε δὲ τοῦναντίον συνήθη καὶ πάνυ φυσικὰ εἰς τὴν ἰδιοσυγκρασίαν τοῦ δὴ καλουμένου ῥωμηοῦ, τοῦ ἀνθρώπου δὴλον ὅτι ἐκείνου, ὅστις φέρει ἔτι, — καὶ δυστυχῶς καυχᾶται τοῦτ' αὐτὸ, — τὸ φοβερὸν τῆς δουλείας ὄνομα.

Ἀποδείξεις δὲ τούτου εἶνε ὁ κατάλογος, ὃν ἐπὶ τροχάδην καὶ ἐν βίᾳ ἀνέγραψεν τῶν ὧν ἐδυνάθη νὰ παρατηρήσῃ τοιοῦτων λαοσωτηρίων χώρων. Διότι πλὴν τῶν ὀλίγων οὐς ἄλλοτε ἀνέφερεν, κατὰ τὴν τελευταίαν αὐτῆς περιόδον, ἡ ἐπιτροπὴ παρέτήρησεν ἀποπάτους ἰδιωτῆς καὶ ὑπαι-

θρίους. Κατὰ τὴν ἀρχὴν τῆς λεωφόρου Φαλήρου, ὀλίγον κατωτέρω τοῦ Στρατιωτικοῦ Νοσοκομείου, — εἰς πολλὰς τῶν παραπλευρῶν ὁδῶν τῆς λεωφόρου ταύτης· κατὰ τὸ τέλος τῆς Λεωφόρου Ἀμαλίας, ὑπὸ τὴν σκέπη τῶν ἀγριοπιπεριῶν καὶ κάτωθεν τοῦ σωζομένου ἐτι τεμαχίου τοῦ τείχους ἐκείνου, τὸ ὁποῖον περιέκλειε τὰς Ἀθήνας πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως.

Εἰς τὰς ὀπισθεν τοῦ τείχους τούτου μάνδρας τοῦ Μακρυγιάννη, ὅπως καὶ εἰς τὰς ὀλίγας κατωτέρω περιορίζουσας τὴν πλατείαν τοῦ Ὀλυμπείου, καθὼς καὶ εἰς τὰς ὀλίγας ἀνωτέρω κατὰ τὴν λεωφόρον Ἀμαλίας ἐκτισμένας· ὀπισθεν τοῦ Στρατιῶνος τοῦ πυροβολικοῦ· κατὰ τινὰς τῶν μανδρῶν τῶν παρὰ τὴν λεωφόρον Κηφισίας, κατὰ τὰς ὑπὸ τοὺς πρόποδας τοῦ Λυκαβητοῦ καὶ Ἀγγέσμου μάνδρας, εἰς τὴν παρὰ τὰ Λατομεῖα Στρέφῃ συνοικίαν· ὀπισθεν τοῦ Πολυτεχνείου, κατὰ τὴν παρὰ τὸ Ἀεριοφῶς συνοικίαν τῶν ἱεροδούλων κτλ. κτλ.

Καὶ ἡ ἐπιτροπὴ παρακαλεῖ νὰ ἐπιτραπῇ αὐτῇ ὅπως μὴ προχωρήσῃ εἰς τὴν ἀπαρίθμησην ταύτην, διότι φοβεῖται μὴ ἐκληφθῇ ὅτι ἐξελέγη ἵνα συλλέξῃ ἀπογραφικὰς πληροφορίας ἀφορώσας εἰς τὴν γεωργίαν, καὶ ὅχι ἵνα σπουδάσῃ τὰ περὶ τῆς καθαριότητος τῆς πόλεως.

Εὐρεθεῖσα ἐν ἀρχῇ τῆς περιόδου κατὰ τὴν πλατείαν τοῦ Ὀλυμπείου ἡ ἐπιτροπὴ ἐνόμισε καλὸν νὰ μὴ ἐπέμβῃ εἰς δικαιοδοσίας ἄλλων, ἥτις νὰ μὴ ἐπιθεωρήσῃ τοῦτο πρὸς ἀρχαιολογικὰς μελέτας, οὐτε μένουσα παρὰ τοὺς κίονας τούτου νὰ περισκοπήσῃ τὰ ἄνω καὶ ἀποθαυμάσῃ τὴν περίξ φύσιν, ἥτις, φωτιζομένη ὑπὸ τοῦ μετὰ βροχὴν ἀθηναϊκοῦ ἡλίου, ἐξωγραφεῖτο δι' ἀπλέτου φωτός καὶ γλυκυτάτων χρωμάτων. Τοῦναντίον ἐνόμισεν ὀρθόν, κλείουσα τοὺς ὀρθθαλοὺς εἰς πάντα ταῦτα, νὰ κατέλθῃ μικρὸν κατωτέρω, παρὰ τὰς βάσεις τοῦ κρηπιδώματος, ἐφ' οὗ ἐκτίσται ὁ ναὸς καὶ νὰ ἐξετάσῃ ὁποῖου εἶδους θυμιάματα θαυμασμοῦ οἱ φιλάρχαιοι τοῦ Ἀστεως κάτοικοι προσφέρουσιν εἰς τὸν ἐκεῖ που τελευτήσαντα καὶ ταφέντα Νῶε τῆς Ἑλλάδος, τὸν Δευκαλίονα. Κατελθούσα λοιπὸν ἀπὸ τῆς πρὸς τὸν κήπον τοῦ Παρθενῶνος διόδου, καὶ περιελθούσα τὸ κρηπιδῶμα ὁλόκληρον, παρέτήρησεν ὅτι τὰ ἀναθήματα, τὰ ὁποῖα ὡς λέγεται κοινῶς καὶ ἐπὶ τῶν ἀρχαιοτάτων ναῶν τῶν ἑλληνικῶν ἐτίθεντο σκαλιζομένου τοῦ βράχου ἐν εἶδει κρύπτης, καὶ ἐνταῦθα παρομοίως ἐνετίθεντο εἴτε πανταχοῦ ὅπου ἀφηρεθήσαν ἐκ τῶν μεγάλων τῆς βάσεως ταύτης πετρῶν τινές καὶ κοίλωμα κατεσκευάσθη, εἴτε ὅπου ἐσχηματίζοντο γωνίαι ἐκ τῶν προεξεχόντων κτισμάτων τῶν στηριζόντων τὸ κρηπιδῶμα.

Ἡ μόνη διαφορὰ, ἥτις περὶ ταῦτα ἀπήντησα, ἦτο ἡ ἐξῆς: Ὅτι ἐνῷ οἱ ἀρχαῖοι ἀνέθετον συνήθως χρυσοῦ καὶ ἀργύρου ἀναθήματα, οἱ σήμερον ἀναθέτουσι τὰ ἔργα τοῦ στομάχου αὐτῶν.

Κάτωθεν τοῦ μέρους τούτου πρὸς τὴν κοίτην τοῦ ποταμοῦ ὁ χώρος ἰσοπεδοῦται. Περιττὸν νομίζει ἡ ἐπιτροπὴ νὰ ἀναφέρῃ τίνα τὰ ἐκεῖ μετὰ τῶν πετρῶν καὶ τοῦ χώματος ριπτόμενα πρὸς ἰσοπέδωσιν σώματα· τούτο δὲ μόνον παρατηρεῖ ὅτι, κατὰ νέαν τινὰ καὶ τέως ἀγνωστον μέθοδον, αὐτὰ αἱ γαλαὶ οὐτε αἱ ἰνδιαναὶ ὀρνίθες φαίνονται σώματα μὴ δυνάμενα πρὸς τοῦτο νὰ χρησιμεύσωσιν, ἀρκεῖ μόνον νὰ ἔχωσιν ἤδη παύσει ἀναπνεύσαι καὶ νὰ ἤρξαντο σπόμεναι.

Ἡ κοίτη τοῦ Ἰλισσοῦ ἀπὸ τοῦ μέρους τούτου μέχρι τοῦ ἀρχαίου Σταδίου, ἣν ἡ ἐπιτροπὴ διέτρεξεν, ἦτο καθαρὰ κατὰ τὴν ὥραν ἐκείνην, πιθανόν· διότι τὸ τῶν προηγουμένων ἡμερῶν ἐκεῖθεν διελθὼν ῥεῦμα εἶχε σκρώσει πᾶσαν ἀκαθαρ-

σίαν. Πῶς καὶ που μόνον ἐπὶ τῆς ὄχθης ὑπῆρχον ἔτι σωροὶ σκυβάλων ἀπὸ παλαιού, ἴσως ἀπὸ τοῦ θέρους, ῥιφθέντες καὶ κείμενοι καὶ μηκέτι καθ' ὁλοκληρίαν ὑπὸ τοῦ χειμάρρου παρασυρθέντες. Ἐλαχίστους δὲ μόνον σωροὺς σκυβάλων, ἀλλὰ νωποὺς τούτους, χθεσινούς ἢ προχθεσινούς, εὗρεν εἰς διάφορα μέρη κείμενους. Ὑδατα ὅπωςδὴποτε τὴν ὥραν ἐκείνην δὲν ἐλίμναζον, οὐδ' ἀνέφερε δυσωδίαν ὁ Ἴλισσός.

Ἡ ἐπιτροπὴ, ἐξελθοῦσα τῆς κοίτης τοῦ Χειμάρρου καὶ παρακάμψασα τὴν πρὸς τὴν πόλιν πλευρὰν τοῦ κ' που τῶν Χαρίτων, ἦλθε πρὸς τὸ κτιζόμενον Ζάππειον. Οὐδόλως ἀμφέβαλεν, ὅτι τὸ κτίριον τοῦτο ἀνιδρύεται ὑπὸ οἰωνοῦς ἀρίστοις, ἥτοι ὅπως συμβάλλῃ εἰς τὸν ἐκπολιτισμὸν τῆς Ἑλλάδος διὰ τῆς ἀναπτύξεως τῆς γεωργίας, τῆς βιομηχανίας καὶ τῶν τεχνῶν. Ὡστε δὲν ἤρχετο ἐκεῖ ἵνα, ἰδίαις αἰσθήσεσιν ἀντιληφθεῖσα, φέρῃ συμπεράσματα, ἀν κτιζόμενον ὅπως κτίζεται τὸ Ζάππειον, θὰ χρησιμεύσῃ πτε δι' ἐν ἐγείρεται σκοπὸν. Φέρεται ἀνὰ τὰ στόματα πάντων καὶ ἡ ἐπιτροπὴ ἐξ ἡμιπισήμων πηγῶν ἐπληροφόρηθη, ὅτι ἡ Ἀρχαιολογικὴ Ἑταιρία οὐδόλως ἐπέτρεψε νὰ κατεδαφισθῇ τὸ εὐθὺς κάτω καὶ πρὸ τοῦ Ζαπείου ἀνακαλυφθὲν καὶ ἀνασκαφῆν πρὸ ἐτῶν ἐρείπιον, τὸ καινῶς γνωστὸν ὑπὸ τὸ ὄνομα ῥωμαϊκὸν βαλανεῖον. Ἡ ἐλάχιστα περὶ τὰ ἀρχαιολογικὰ δεινὴ ἐπιτροπὴ, ἀφοῦ ἐλαβεν ὑπ' ὄψει τῆς παρατηρήσεως σοφοῦ τινος ξένου περὶ τοῦ κτιρίου τούτου, καὶ ἀφοῦ ἐκ τῆς ἐπισκέψεως αὐτοῦ, τοῦτο μόνον ἠδυνήθη νὰ πορισθῇ, ὅτι οἱ μετὰ τοὺς ἀρχαίους Ἕλληνας κάτοικοι τῶν Ἀθηνῶν κατ' οὐδὲν διέφερον τῶν τῆς σήμερον περὶ τὸν τρόπον τοῦ κτιζεῖν, — μὴ δυναμένη νὰ ἐννοήσῃ τὴν ἐπιμονὴν τῶν ἀρχαιολογούντων, ὅπως διασώσῃ τοὺς τέσσαρας ἐκείνους τοίχους, ἧς δὲ ἕνεκα τὸ Ζάππειον ἐθεμελιώθη εἰσάσδρα τινὰ μέτρων βαθύτερον πρὸς τὸν βασιλικὸν κήπον, — ἡ ἐπιτροπὴ παρήχθη νὰ πιστεύσῃ, ὅτι ἡ Ἀρχαιολογικὴ Ἑταιρία δι' ἓνα μόνον σκοπὸν δὲν ἐπέτρεψε νὰ καλυφθῇ, καταρριφθῇ ἢ ἀφανισθῇ τὸ ἐρείπιον ἐκεῖνο, τὸν ἐξῆς: ἵνα οἱ αἰσιοδοχοὶ τῆς Κεκρωπίας κάτοικοι, ἐρχόμενοι ἐκεῖ εὐρίσκωσιν ἀρχαίον τι κτίσμα, ἀφ' οὗ ἰστάμενοι καὶ παραβάλλοντες νὰ χαιρετίζωσιν ἐγωϊστικῶς τὸ ἀναγεννώμενον ἑλληνικὸν μεγαλεῖον.

Δὲν ἤρχετο λοιπὸν ἐκεῖ οὔτε διὰ τοῦτο ὅπως δηλ. ἐκ τῶν πραγμάτων βεβαιωθῇ ἂν δι' αὐτὸν καὶ μόνον τὸν λόγον ἀφῆθη, ἢ μὴ ἡπατάτο καὶ ἡ διατήρησις τοῦ ἀσχημοτάτου ἐκείνου ἐρείπιου ὑπέκρυπτεν ἄλλον τινὰ σκοπὸν. — Ἦρχετο πρὸς τὰ ἐκεῖ, ὅπως συντάμῃ τὴν ὁδὸν καὶ τὸ ταχύτερον ἐξέλθῃ εἰς τὴν λεωφόρον Ἀμαλίας. — Φαντάσθητε ὅμως τὴν ἐκπληξὴν αὐτῆς, ὅταν ἐκεῖ ἐλθοῦσα παρετήρησεν, ὅτι τὰ δύο τοῦ ἐρείπιου χωρίσματα διετηρήθησαν, ὅπως χρησιμεύσωσιν ὡς ἀπόπατοι.

Καὶ δὲν εἶχε δίκαιον νὰ ἐκπλαγῇ, διότι ἡ θέσις ἦν ὑπὲρ πᾶσαν ἄλλην εὐθετος πρὸς παρόμοιον σκοπὸν. Κάτωθεν εἰς ὀλίγων βημάτων ἀπόστασιν κελαρύζει διερχόμενον τὸ μικρὸν τοῦ Ἴλισσοῦ ρεῖθρον, κατὰ τὸ μέρος ἀκριβῶς ἐκεῖνο, ὅπου πάλαι ποτὲ ὁ Σακράτης, διερχόμενος ἀδρόχῳ περὶ τὸν κλεινὸν ποταμὸν καὶ καθεζόμενος ὑπὸ τὴν σκιάν τῆς ἀμφιφαροῦς πλατάνου, ἐφιλοσόφει μακρὰν ἢ τῆς φαληρικῆς θαλάσσης ἀποψὶς ἀνοίγεται τερπνοτάτῃ πλαγίως δὲ μετὰ τὸ Ὀλυμπεῖον ἢ θέα τῆς Ἀκροπόλεως εἶνε μαγευτικὴ. Ἦτο δυνατόν νὰ εὗρεθῇ καταλληλότερον μέρος;

Αἱ ὕλαι, ἃς ἡ ἐπιτροπὴ ἐντὸς τῶν πάλαι ποτὲ αἰθουσῶν τοῦ λουτρῶνος εὗρεν θὰ ἤρχουν καὶ μόναι νὰ μεταπέισωσι πάντα, ὅστις τυχὸν ἤθελε πιστεύσει, ὅτι δυνατόν νὰ εὗρεθῇ χῶρος καταλληλότερος. Διότι ἦσαν τόσον πολλαὶ καὶ ἀφθονοὶ, ὥστε ἡ ἐπιτροπὴ ὁμολογεῖ, ὅτι πρὸς στιγμὴν ἐμείψθη

τοὺς καλλιεργοῦσι τοὺς παρακειμένους ἀγροὺς ἀκηδεῖαν καὶ ἀνοιαν· τοῦνο δὲ, διότι δὲν μετέφερον τὰς μάλα λιπαντικὰς ἐκεῖνας οὐσίας πρὸς βελτίωσιν τῶν πετρωδῶν τούτων ἀγρῶν. Ταχέως ὅμως ἠλλαξέ γνώμην, παρατηρήσασα, ὅτι τὸ χῶμα τῶν ἀγρῶν δὲν ἦτο ὅποιον συνήθως κατὰ τὰ μέρη ἐκεῖνα ἀπαντᾷ, ἀλλ' ὑπομέλαν, καὶ εὐκόλως ἐπέτρεπον νὰ διακριθῇ μεμιγμένη μετ' αὐτοῦ ὀργανικὴ τις οὐσία. Ἐκ τούτου ἄρα ἐπίσθη, ὅτι οἱ ἐπιμελούμενοι τοὺς παρακειμένους ἀγροὺς εἶχον λιπάνει ἤδη αὐτοὺς διὰ τῶν ἐν τῷ βαλανεῖῳ ὑπαρχουσῶν λιπαντικῶν ὑλῶν, καὶ ὅτι πάντα τὰ σήμερον ἐκεῖ παρατηρούμενα εἶνε προϊόντα νέα, μόλις ἀπὸ τοῦ τελευταίου σεπτεμβρίου ἢ ὀκτωβρίου χρονολογούμενα, ἐποχῆς δηλ. ὅτι, καθ' ἣν οἱ περὶ ἀγροὶ ἠρωτριάζοντο καὶ ἐσπάρησαν. Ἐξ οὗ ἡ ἐπιτροπὴ ἐδιδάχθη, ὅτι δὲν εἶνε ὀρθὸν νὰ ἐκφέρῃ γνώμην πρὶν ἢ καλῶς τὰ πράγματα ἐξετάσῃ.

Τὴν βραχυτέραν λοιπὴν ὁδὸν θέλουσα νὰ ἀκολουθήσῃ ἡ ἐπιτροπὴ ἐξήτησε νὰ ἐξέλθῃ τοῦ οὕτω καλλυνομένου Ζαπείου διὰ τῆς πρὸς τὴν λεωφόρον Ἀμαλίας πύλης. Ἐκεῖ ὁμως φθάσασα παρέστη θεωτῆς ἄλλου δεινότερου, πλὴν τῆς αὐτῆς φύσεως θεάματος.

Παρά τὴν οἰκίαν Θ. Ὀρφανίδου ἰσοπεδουμένου τοῦ χώρου οἱ καθαρισταὶ τῶν ἐν τῇ πόλει ὁδῶν οὐδόλως ὀκνοῦσι νὰ κενώσιν τὰ κάρρα αὐτῶν, συντείνοντες οὕτω τὸ κατὰ δύμιν εἰς τὴν ταχυτέραν ἀποπεράτωσιν τοῦ ἔργου. Διὸ μεταξὺ τῶν σωρῶν τοῦ χώματος ἢ τῶν πετρῶν, παρατηρεῖται πληθὺς σωρῶν ἐκ σκυβάλων. Ἀλλ' ὅτι εἰς οὐδένα ἄλλον ἰσοπεδούμενον χῶρον ἀπῆλθῃσεν ἡ ἐπιτροπὴ, τοῦτο ἐνταῦθα, εἰς χῶρον ἐντὸς σχεδὸν τῆς πόλεως κείμενον, εἶδε σωρὸν δηλ. μέγαν ἀπεξηραμμένον κοπράνων, προελθόντων ἐξ ἀποπύλου ἐκεῖ κενωθέντος.

Ἡ κατὰ τὸ μέρος τοῦτο ἐπιχωμάτωνσι φθάνει μόνον μέχρη τινὸς πρὸς τὴν οἰκίαν Ὀρφανίδου. Εἰς ἀπόστασιν δὲ δεκάδος μέτρων ἀπὸ ταύτης τελευτᾷ· ἐξ οὗ σχηματίζεται μέγας καὶ βαθὺς λάκκος. Τί ὁ λάκκος οὗτος περιέχει, ὅπως περιττὸν θεωρεῖ ἡ ἐπιτροπὴ νὰ ἀναφέρῃ ὑμῖν ἀναδίδει ὁμως δυσωδία τοιαύτην, ἣν μάτην θὰ ἠγωνίζοντο νὰ μετριάσωσι τὰ εὖσπρα φυτὰ καὶ ἄνθη τοῦ παρακειμένου κήπου τοῦ καθηγητοῦ τῆς βοτανικῆς, ὅστις, ἀφοῦ μετὰ ὁλοκληρῶν δεκαετηρίδων πάλιν πρὸς τοὺς διέποντας τὰ τῆς καθαριότητος, κτύχησεν ἡμέραν τινὰ νὰ ἴδῃ τὴν νότιον πλευρὰν τῆς ἑαυτοῦ οἰκίας ἀπαλλαγείσαν προνομίου μοναδικοῦ, ἐπανεπέσεν εἰς μεῖζονα δυστυχίαν ἐκ τῆς βορείου.

Χωρὶς νὰ λεπτολογήσῃ ἡ ἐπιτροπὴ περὶ τῶν περιεχομένων ἐντὸς τῶν νεωστὶ κτισθέντων παρὰ τὴν οἰκίαν Ῥῶτα οἰκοπέδων, ὅπως καὶ τῶν χωριζόντων αὐτὰ ὁδῶν, καὶ τῶν εὐλαβῶς κατατιθεμένων εἰς τὰς βάσεις τῆς πύλης τοῦ Ἀδριανοῦ, φρονεῖ ὅτι δὲν θὰ ἦτο ἀπρεπὲς νὰ ρίψῃ ἐν τελευταίον βλέμμα εἰς περὶν μεγαλεῖον καὶ νὰ χαιρετίσῃ τὴν δόξαν τῶν ἀρχαίων ἀπερχομένου τοῦ χώρου τούτου.

Ἐπῆρξε χρόνος, καθ' ὃν ὁ περὶ τῷ 1853 κίων τοῦ Ὀλυμπεῖου, περιφρασόμενος διὰ ξυλίνων κιγγλίδων, ἐκεῖτο ἀλόωτος καὶ προσκάλει τὸν θαυμασμὸν τῶν βλεπόντων· ἂν δὲ τις τῶν θνητῶν ἤθελε ποτε νὰ διατρανώσῃ τὰ πρὸς τὴν ἀρχαιότητα αἰσθήματα, ἐξ ὧν ἐνεφορεῖτο, περιωρίζετο νὰ χαράσῃ τὸ ἑαυτοῦ ὄνομα ἐπὶ τῶν ξύλων τοῦ περιφράγματος, ἢ τὸ πολὺ νὰ διαπράττῃ παρ' αὐτὰ ὅτι οἱ οἰκιστοὶ κύνες εὐθὺς ὡς ἐξέλθωσι μετὰ τοῦ ἑαυτῶν κυρίου εἰς περίπατον ἐκτελοῦσι παρὰ τοὺς τοίχους τῶν πρώτων οἰκιῶν, ἃς ἀπαντῶσι. Σήμερον ὅμως, ὅτε ὁ πανδαμάτωρ χρόνος εἰς χροὺν ἢ εἰς ὅτι, διήποτε ἄλλο τὰ ξύλα ἐκεῖνα τὰ περιφράσσοντα μετέβαλεν, ὁ κίων οὗτος ἐλεύθερος ἀφῆθαι,

ἀπεδείχθη ὅτι ἔχει ἀρετὰς καὶ ὑποκρύπτει δυνάμεις ἀγνώστους τέως τοῖς πᾶσι. Διότι, πλὴν ταύτης, ὅτι τύνεται νὰ διδάξῃ σοφοὺς τινὰς ἐμιλοῦντας ἢ γράφοντας περὶ ἀρχαιολογίας, ὅτι τὸ αἷμα λέγε τι σιγῆς κρεῖττον, ἢ σιγὴν ἔχει» εἶνε ἔπος ἀθανάτων ἐλθὼν διὰ στομάτων, —καὶ τὰς ἐξῆς δύο οὐσιωδestatας καὶ σπουδαιοτάτας ἐδείξεν· πρῶτον ὅτι, πεσὼν καὶ κείμενος ὡς κεῖται καὶ τοὺς ΒΑ ἀνέμους σέπει δι' ἐκείνους, οἵτινες πρὸς τὸ ΝΑ αὐτοῦ τίθενται, καὶ τοὺς ΝΑ διὰ τοὺς καθεσθέντας πρὸς τὸ ΒΑ : καὶ δευτέρον ὅτι παρορμᾷ εἰς ἐργασίαν τοὺς πλησιάζοντας. «Ενεκα λοιπὸν τῶν δύο τούτων ἀρετῶν τοῦ κίονος, οἱ ἐκεῖ που περιδιαβάζοντες κλεινοὶ τῆς ἀρχαιότητος θαυμάσται, εὐρίσκοντες τὸ μέρος ἀναλόγως τῶν πνεόντων ἀνέμων ὑπὴνμενον, καὶ ἐνθυμούμενοι τὰ ἀρχαῖον «ἔργον δ' οὐδὲν ὄνειδος, ἀερίγη δ' ὄνειδος» ἐνστικτικῶς φέρονται πρὸς ἐργασίαν. Ἐπειδὴ δὲ εὐρίσκονται πρὸ λευκῶν ἀρχαίων μαρμάρων, ἡ πρώτη ὠθησις, ἥτις αὐτοῖς ἐπιγίγνεται, εἶνε νὰ χρωματίσωσιν αὐτά. Καὶ χωρὶς νὰ βραδύνωσιν ἐπιχειροῦσιν ἀμέσως ἵνα δι' οὐσιῶν, —αἵτινες ὁμολογουμένως δὲν ἀντιπροσωποῦσι τὸ ἄκρον ἄκρον τοῦ σεβασμοῦ, —ποικιλῶσι τὰς αὐλακώσεις καὶ τοὺς σπονδύλους τοῦ κίονος, ἐμπράκτως καὶ διὰ πειστικῶν τάτων πειραμάτων ἀποδεικνύοντες οὕτω πόσον τὰ χρώματα συνέτεινον εἰς τὴν καλὴν ἀποψιν τῶν λευκῶν τῆς ἀρχαιότητος μαρμάρων, καὶ λύοντες καθαρῶτα τὸ ζήτημα, ὅτι πάντα τὰ λευκὰ τῆς ἀρχαιότητος μνημεῖα ἦσαν κεχρωματισμένα.

Μετὰ τὴν διὰ μακροτέρων ἀνάπτυξιν τῆς καθαριότητος περὶ τὸν χώρον τοῦτον, ὅστις ἐντὸς σχεδὸν τῆς πόλεως κεῖται καὶ ὅπου συνηθέστατος περίπατος γίνεται, ἡ ἐπιτροπὴ δὲν θὰ ἐπιμενῇ εἰς ζωγράφειαν ἄλλων μικροτέρων ἐστιῶν ἀκαθαρσίας ὅποια ἀπαντῶσι πολλαχοῦ—οὐδὲ θὰ ἀπασχολήσῃ ὑμᾶς διηγούμενη ἐκ νέου τὰς νέας λίμνας ἢ τοὺς νέους λόφους τῶν περιττωμάτων, ἅτινα εὔρε κατὰ τὴν ὁδὸν Πειραιῶς, τοὺς μὲν εὐθὺς ὅπισθεν τῶν ἐργοστασιῶν τοῦ ἀερίσφωτος, τοὺς δὲ ὀλίγον μακρότερον—οὐδὲ θὰ κατατρέψῃ τὸν χρόνον περιγράφουσα νέους σωροὺς σκυθάλων, οὗς τὰ κάρρα τῆς καθαριότητος ρίπτουσιν ἀπέναντι τοῦ φυτολογικοῦ κήπου Χασεκῆ—οὐδὲ θὰ ἀναφέρῃ τὴν νέαν ἀνακλυσιν, ἣν ἐποιήσατο ἐν τῷ ρεύματι τῷ διερχομένῳ κατὰ τὴν πλατεῖαν τῆς συνοικίας τῆς παρὰ τα λατομεῖα Στρέφη, ὅπου εἶδε νέαν καὶ εὐφυστάτην κατασκευὴν ἀποπάτων, ἄριστα λύουσιν τὸ περὶ ἀοσμίας τῶν ἀποπάτων ζήτημα διότι ἀπὸ τῆς αὐλῆς τῆς οἰκίας μέχρι τοῦ ρεύματος ἦν ἐσκαμμένος μικρὸς χάνδαξ ὅπως ὁδὸς, διὰ τὸ ἐπικλινὲς τοῦ ἐδάφους, τὰ κόπρανα ἀπὸ τῶν οἰκιῶν ἐντὸς τοῦ ρεύματος, καὶ καταλείπει κενούς καὶ ἀόσμους τοὺς ἀποπάτους.

(Ἐπεται τὸ τέλος)

ΤΟ ΜΗ ΧΑΝΕΣΑΙ ΠΑΝΤΟΥ

Ὁ μέγας μουσικὸς τοῦ μέλλοντος **Βάγνερ** ἄφισε πολλὰ περίεργον αὐτόγραφον αὐτοῦ βιογραφίαν, ἅμα δὲ καὶ ἀποσπάσματα δυστυχῶς μόνον ἰνδικοῦ μελοδράματος, ὑπόθεσιν ἔχοντος τὴν μετεμψύχωσιν. Δύναται τις νὰ φαντασθῇ, ἔχων ὑπ' ὄψιν τὴν γερμανικὴν μουσικὴν τοῦ τρικυμώδους μουσικοδιδασκάλου, τί θὰ εἶναι ἡ ἰνδικὴ μουσικὴ του.

Ὁ Γαρβέττας διὰ νὰ καταστήσῃ ἄλλοτε δημοτικὴν τὴν Γερουσίαν, τὴν εἶχεν ὀνομάσει ἐν τῷ ἀθανάτῳ ἐκείνῳ περὶ Γερουσίας λόγῳ τοῦ «Μέγα συνέδριον τοῦ Κοινοβουλίου τῆς Γαλλίας».

Ὁ σατυρικός Ἀμπου παρωδῶν τὸν λόγον τοῦ Γαρβέττα ὀνόμασε τὴν Γαλλικὴν Βουλὴν :

«Μέγα συνέδριον τῶν ἐπαρχιακῶν καφενείων».

Κατ' ἀναλογίαν ἡ ἰδική μας Βουλὴ θὰ λάβῃ ὡς τίτλον : «Μέγα συνέδριον τῶν ἑλληνικῶν ταβερνεῶν».

Ἀδυναμία μεγάλοι ἀνδρῶν. Ὁ Βάγνερ ἔπρεπε νὰ ἔχη καὶ αὐτὸς τὴν ἰδικήν του.

Ὁ κατακτητὴς ὅλην τὴν Γερμανίαν διὰ τοῦ παράφρονος ἐνθουσιασμοῦ ὃν συνέδεσε μὲ τ' ὄνομά του, γενόμενον ἀντικείμενον λατρείας, αἰρέσεως τῆς, νέας θρησκείας, μὲ τοὺς ἀποστόλους, τοὺς ἱερεῖς, τὰ δόγματα καὶ τὰς ἱεροτελεστίας ὡς κορύφωμα τῆς δόξης καὶ στεφάνωμα τῆς ἀθανασίας του, τί ὄνειροπόλοι νομίζετε ;

«Ἐνα τίτλον !

Τὸν τίτλον, τὸν ὅποιον εἶχεν ὁ Σποντίνη καὶ ὁ Μαγερμπέρ τοῦ Γερικοῦ Διευθυντοῦ τῆς Μουσικῆς. Αὐτὸν ἐνόμιζε τὴν ἐπισημοποίησιν τῆς ὑπεροχῆς του, τῆς αὐτοκρατορίας του. Καὶ αὐτὸν ὁ Αὐτοκράτωρ τῆς Γερμανίας, μὴ συμβαθῶν πρὸς τὸν ἀντίπαλον αὐτοῦ—διότι ἦτο καὶ ὁ Βάγνερ αὐτοκράτωρ, ὡς εἶναι καὶ ὁ Βίσμαρκ—τοῦ τὸ ἡρνεῖτο ἐπιμόνος.

Ὅταν ἐγένετο εἰς τὴν γερμανικὴν πόλιν Μπαϊρόυτ, ὅπου ἐκτίσθη εἰδικὸν θέατρον **μόνον** διὰ τὰ ἔργα τοῦ Βάγνερ, ἡ παγκοσμίου φήμης παράστασις τῆς Τετραλογίας τοῦ Βάγνερ *Nibelungen*, μελοδράματος παριστανομένου ἐπὶ τέσσαρας ἐσπέρας, ἠναγκάσθη νὰ μεταβῇ εἰς τὸ μουσικὸν αὐτὸ *χρᾶζηλίκι* καὶ ὁ Αὐτοκράτωρ.

Ὁ Βάγνερ ὄνειροπολῶν τὸν τίτλον του, καραδοκῶν ὅτι αὐτὸ ἐπὶ τέλους τὸ κολοσσαῖον, τὸ μοναδικὸν ἐν ὅλῃ τῇ μουσικῇ ἔργον του θὰ τοῦ ἔφερε τὸ ὄνειρόν του ἐπὶ τῆς κεφαλῆς του, ἐδραμεν εἰς τὸν σταθμὸν τοῦ σιδηροδρόμου καὶ ὑπεδέξατο—αὐτὸς ὁ πρῶν ἐπὶ ἀναστάτης τοῦ 1848—τὸν Αὐτοκράτορα, μὲ τόσῳ ταπεινῇ ὑπόκλισιν, ὥστε αἱ χρυσαὶ διόπτραι του ἐκυλίσθησαν εἰς τὸ ἀκρωτήριον τῆς ῥινός του.

Ὁ Αὐτοκράτωρ ἐχαιρέτισε στρατιωτικῶς, ἀλλὰ ψυχρῶς, καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὴν ἁμαξάν του.

Ὁ πτωχὸς Βάγνερ ἀπηλπίσθη. Δὲν θὰ λάβῃ τὸν τίτλον του !

Ἄλλ' ἂν τὸν ἐνθουσιάσῃ ἡ τετραλογία ! Ἄν τόση καταιγὶς λατρείας ἐχειρομένη κατὰ τὰς τέσσαρας ἐσπέρας συναρπάσῃ καὶ τὴν ἀντίστασιν τοῦ γέρο Γουλιέλμου καὶ εἰς τὴν τελευταίαν ἀρμονίαν πετάξῃ αὐθόρμητος ὁ τίτλος ἐπὶ τοῦ μουσικοῦ κρανίου τοῦ Βάγνερ !

Ἀπογοήτευσί !

Ὁ αὐτοκράτωρ πρέστη τὴν πρώτην ἐσπέραν εἰς τὸ θέατρον, παρέστη καὶ τὴν δευτέραν, ἀλλὰ μετ' αὐτὴν ἐπέβη τοῦ σιδηροδρόμου καὶ ἀνεχώρησεν !

Καὶ ὁ Βάγνερ ἔμεινε καὶ ἀπέθανεν ἀχειροτόνητος ἀπὸ τὸν Αὐτοκράτορα του, ἐνῷ εἶς λαὸς ὁλόκληρος τὸν ἀνέστησε ζῶντα θεόν του !

Ὁλίγας ἡμέρας πρὸ τοῦ αἰφνιδίου θανάτου του ἐν τῇ καλῇ Βενετίᾳ εἶχε διευθύνει εἰς ἓν ὠδεῖον μίαν μουσικὴν συμφωνίαν, ἣν ἔγραψε νέος.